

- [http://ieeexplore.ieee.org/search/searchresult.jsp?searchWithin="Authors":.QT.Stanislaw%20Berezovsky.QT.&newsearch=true](http://ieeexplore.ieee.org/search/searchresult.jsp?searchWithin=)
3. Guilford, I. P. The structure of intellect [Text] / I. P. Guilford // Psychol. Bull. – 1956. – № 53. – P. 267- 293.
4. Коляда-Березовская, Т.Ф. Динамический текст как проекция адекватных инфокоммуникационных технологий в сфере образования [Текст] / Т.Ф. Коляда-Березовская // 66-я Всероссийская конференция, посвящённая Дню радио: Научная сессия, 11-12 мая 2011 г., г. Москва. – М. : РНТОРЭС им. А.С. Попова, 2011. – С.88-91.
5. Змеёв, С.И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых [Текст] / С.И. Змеёв. – М. : ПЕРСЭ, 2007. – С.209.

Викладається авторська концепція інтерактивно-графічної взаємодії в процесі текстово-документної комунікації на основі аналітичної компетенції, що має формуватися у студентів спеціальності «029 - Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Ключові слова: *аналітико-синтетична діяльність, текстово-документна комунікація, креативно-аналітичне мислення, андрагогіка.*

The author's concept of interactive and graphical interaction in the process of converting text document. Particular attention is paid to the development of analytical competence of graduates in the specialty "029 - Information, Library and archival affair ".

Keywords: *analytic-synthetic activity, text documents comunique, creative and analytical thinking, andragogy.*

УДК 001.891.572

Л.Є. Ященко, Ю. Московська

МОДИФІКОВАНИЙ ВАРІАНТ ТЕХНОЛОГІЇ ОБ'ЄКТНО-ДОКУМЕНТАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Розглядаються теоретико-методологічні засади технології об'єктно-документального аналізу (Т-МОДА) як ефективного засобу оптимізації інтелектуальної роботи. Обґрунтовується можливість модифікації технології для здійснення інформаційного аналізу документів предметної області. Наводиться приклад практичного

застосування модифікаційного варіанту Т-МОДА для прийняття оптимального рішення.

Ключові слова: технологія Т-МОДА, інтелектуальний фільтр, НОПЗ-формат, оптимізація мисленнєвого процесу, інформаційний аналіз предметної області, прийняття рішення

Сьогодні сучасне людство опинилося в стані, коли накопичений людством інформаційний фонд багаторазово перевищує здатність індивіда щодо його сприйняття та переробки. Це спричинило активний пошук науковцями ефективного інструментарію, який би слугував людині при здійсненні інтелектуальної роботи. Одним з варіантів такого інструментарію є так звана Т-МОДА – «Технологія перетворення відомостей по методу об'єктно-документального аналізу», яка свого часу стала справжнім переворотом в інтелектуальних технологіях. Технологія була розроблена групою дослідників під керівництвом Ю. С. Гузева наприкінці 80-х років спочатку у Всесоюзному інституті міжгалузевої інформації, а остаточне оформлення отримала в 1991 році в Всеросійському інституті наукової і технічної інформації. В подальшому метод знайшов свій розвиток та доповнення в працях М. Субботина, А. Карєєва, Л. Альошина, Е. Царьової, Е.А. Гавриліної, Є. С. Конопльова та ін.

Як свідчать автори та послідовники технології, вона виявилась достатньо вдалою спробою оптимізувати процес мислення під час аналізу великої кількості інформації та на цій основі допомогти у прийнятті рішень [1].

Метою статті є обґрунтування модифікаційного варіанту Т-МОДА для здійснення інформаційного аналізу предметної області з метою прийняття рішень.

Поставлена мета передбачає реалізацію наступних **завдань**:

- визначити теоретико-методологічні засади технології на основі наукових праць її розробників;
- узагальнити досвід практичного застосування Т-МОДА при аналізі предметної області;
- оцінити доцільність та правомірність використання модифікаційного варіанту технології при виборі оптимального рішення.

Отже, базова ідея розробників «класичної» технології Т-МОДА полягає в тому, що мисленнєвий процес при опрацюванні інформаційних джерел у вигляді текстів можна візуалізувати та

структурувати шляхом представлення його як ієрархічної системної моделі у так званому «НОПЗ-форматі» [2]. Концепція передбачає введення в обіг низку наступних термінів: «інформаційний об'єкт», «інтелектуальний фільтр», «НОПЗ-формат», «надоб'єкт», «основний об'єкт», «підоб'єкт», «зв'язаний об'єкт», «інфоквант», «об'єктний реферат», «об'єктно-документальна схема документа».

Під інформаційним об'єктом розуміється відображення у свідомості людини реальних об'єктів, явищ, процесів, подій [4]. Запропонований Н. Слядневою «закон збереження інформаційних об'єктів» стверджує, що будь-які інформаційні об'єкти зберігаються не стільки в інформаційному середовищі соціуму, скільки в індивідуальній свідомості людини [8]. Це означає, що сучасна людина, особливо представник інтелектуальної праці, знаходиться під величезним тиском інформаційних перевантажень, тому для неї оволодіння інструментом раціоналізації процесу мислення є життєво необхідним.

З огляду на це науковцями вводиться поняття «інтелектуальний фільтр» як набір критеріїв, на основі яких з доступного масиву даних здійснюється відбір, згортання та типологізоване структурування інформації, що представляє цінність для дослідника як база прийняття рішень [3]. Як стверджує Є.С. Конопльов [7], якщо інтелектуальний фільтр застосовується індивідом свідомо, тобто у вигляді технології, він здатний значно знизити інформаційні навантаження, скоротити кількість інформаційного шуму та вивільнити психофізіологічні ресурси. Автор зазначає, що свідоме використання інтелектуального фільтру є фундаментальним когнітивним інструментарієм раціональної діяльності людини [6].

Таким чином, в основу Т-МОДА покладено універсальний інтелектуальний фільтр, структурований в *НОПЗ-формат: надоб'єкт – основний об'єкт – підоб'єкти – зв'язані об'єкти*. Це значущі одиниці інформації (об'єкти різного виду), які відповідають типовому набору питань (для чого? – що? – завдяки чому? – що ще відомо?), які завжди присутні в свідомості будь-якої людини в проблемній ситуації. В одному тексті може бути кілька об'єктів різних категорій. При цьому надоб'єктами є цілі, завдання та (або) вищі підстави; основний об'єкт характеризує інтерес в конкретній ситуації (усвідомлена необхідність) і може змінюватися в залежності від цієї ситуації (постановки задачі); підоб'єкти представляють собою компоненти основного об'єкта, а зв'язані об'єкти є аналогами або асоціаціями.

Таким чином, НОПЗ-формат відтворює структуру природного інтелекту людини. Результатом інтелектуальної фільтрації стає комплексний набір *інфоквантів* (в термінології Е. С. Конопльова) [6], об'єднаних в складений за особливими правилами документ – *об'єктний реферат* [1]. Для стиснення підсумкового тексту, а також підвищення його інформативності необхідно представити виявлені інфокванти у вигляді графа, який буде представляти собою *об'єктно-документальну схему документа* (ОДС). Вершини цього графа – це блоки з найменуванням об'єкта (а також короткими текстовими фрагментами, якщо це необхідно) із зазначенням вихідного документа, приналежності до того чи іншого класу об'єктів, а його ребра – це зв'язки між об'єктами. Зліва від основного об'єкта розташовуються підоб'єкти, а праворуч – надоб'єкти. Універсальність НОПЗ-фільтра, доповнена розвиненими гіпертекстовими зв'язками (ОДС), створює свого роду підвищену інтелектуальну «провідність» [9].

Е.А. Гаврилiна [2] зазначає, що формат НОПЗ відображає напрацьовані людством моделі аналізу проблемних ситуацій. Він дозволяє індивідууму побачити внутрішню структуру тексту, виділивши головні ідеї, другорядні його складові та зв'язки між ними, а також з легкістю вилучати з тексту пропоновану автором новизну тощо.

Автор підкреслює, що практично кожна людина в різних ситуаціях підсвідомо, особливо для зменшення навколишнього інформаційного шуму, використовує подібний метод мислення, що дозволяє пропонувати НОПЗ-структуру як універсальний інтелектуальний фільтр для аналізу текстів та підготовки на його основі варіантів рішень. Гаврилiна Е.А. представляє загальну структуру технології у вигляді наступної схеми [2]:

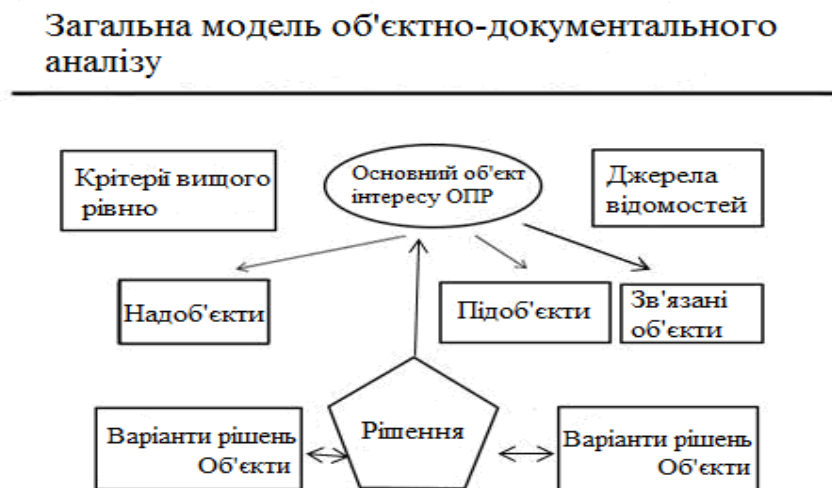

Рис.1. Загальна модель об'єктно-документального аналізу

Ця технологія орієнтована на людей, які бажають ефективно працювати, використовуючи сучасні інформаційні процеси. Вона приносить значимий позитивний ефект, особливо на особистому рівні, дозволяє розвивати інтелект, створювати і зберігати особистісні інформаційні ресурси, що підвищують якість особистої роботи, прийняття будь-яких рішень та ін. Можливості Т-МОДА відповідають також об'єктивним потребам користувачів Інтернету, більшість з яких висловлюють претензії до структури існуючої інтернет-інформації [2].

Технологія знайшла застосування в різних сферах інформаційної діяльності соціуму, вона є не лише ефективною, а водночас зручною та гнучкою, оскільки дозволяє модифікувати її для різних потреб інформаційного аналізу, зокрема, її можна застосувати не лише при аналізі конкретних текстів, а й масивів документів цілої предметної області.

Як відомо, інформаційний аналіз конкретної предметної області широко застосовується в аналітичній роботі при необхідності прийняття рішення. Поняття «прийняття рішення» передбачає активну інтелектуальну роботу щодо вибору найбільш ефективного, оптимального варіанту з множини альтернатив. Одним з поставлених нами в даній статті завдань є узагальнення досвіду практичного застосування модифікаційного варіанту Т-МОДА при аналізі предметної області. Нам необхідно було проаналізувати семантичне наповнення інформаційних джерел щодо сфери wellness з метою прийняття рішення стосовно створення нового комплексного веб-ресурсу wellness спрямованості. Ми виходили з припущення, що застосування Т-МОДА дозволить оптимізувати дослідження цієї досить складної та розгалуженої сфери.

Концепція майбутнього веб-ресурсу передбачала його системно-комплексний характер – органічне поєднання насиченого тематичного контенту та комерційної спрямованості. Це має проявлятися в наявності максимально можливих напрямків сфери wellness та функції онлайн-продажу інноваційних wellness товарів та послуг.

Процес інформаційного аналізу предметної області wellness проходив в декілька етапів:

- 1) вивчення певного масиву документів предметної області wellness;
- 2) виявлення в них максимального можливого спектру інформаційних об'єктів ;
- 3) фіксація їх у вигляді семантичних одиниць («інфоквантів»);
- 4) виявлення логічних взаємозв'язків між ними;

5)структурування у форматі НОПЗ як системної інформаційно-логічної моделі.

Сферу wellnessми розглядали в системній ієрархії, в якій поняття «здоров'я», «здоровий спосіб життя» є досліджуваною системою, фактори загальнопланетарного масштабу, що впливають на стан здоров'я – надсистемою, природні складові досягнення здоров'я – підсистемами. Саме таку ієрархію пропонує формат НОПЗ, доповнюючи її зв'язаними об'єктами, які в нашому випадку є по суті створеними людьми засобами підтримки здоров'я – wellness товарами та послугами. Аналогічним чином був проведений інформаційний аналіз контенту інтернет-магазинів wellness спрямованості зі створенням подібної системної інформаційно-логічної моделі.

Порівняльний аналіз обох моделей виявив відсутність в контенті інтернет-магазинів такої важливої складової здорового способу життя, як психологічний комфорт. Це означає, що при створенні майбутнього wellness ресурсу цей напрям можна вважати вільною та перспективною нішею. Отже, варіантом прийняття рішення є запровадження напряму психологічної підтримки шляхом введення психологічних консультацій в онлайн режимі, порад спеціалістів, консультацій, вебінарів, навчальних відео, ментальних онлайн-практик тощо. На наш погляд, вибір такого варіанту доповнення контенту дасть можливість для успішного старту та подальшого функціонування майбутнього web-ресурсу.

Отже, як бачимо, що модифікована технологія Т-МОДА з успіхом може бути застосована при аналізі масивів документів певної предметної області з метою оптимізації прийняття рішень.

Таким чином, технологія об'єктно-документального аналізу успішно працює усюди, де є потреба у структуруванні та систематизації різноаспектних даних. Її перевагами у порівнянні з іншими інформаційними технологіями є універсальність, зручність, гнучкість та простота в оволодінні та використанні.

Список використаних джерел

- 1.Алешин, Л. И. Методы аналитической обработки данных [Текст]: учеб.-практ. пособ. / Л. И. Алешин, Ю. С. Гузев. – М. : Литера, 2008. – 144 с.
- 2.Гаврилина, Е. А. Объектно-документальный анализ как средство повышения когнитивной компетентности студентов [Электрон.

- ресурс] / Е. А. Гаврилина. – Режим доступу: <http://technomag.neicon.ru/doc>
3. Гузев, Ю.С. Практика внедрения технологии МОДА в информационных подразделениях [Текст] / Ю. С. Гузев, Е. А. Кареева, Г. П. Котов. – М. : ВИМИ, 1988. – 36 с.
 4. Гузев, Ю.С. Объектно-ориентированный подход как средство интеллектуализации современных информационных систем [Текст] / Ю. С. Гузев, В. А. Титов // Научно-техническая информация. Информационные процессы и системы. ВИНТИ РАН. – 1991. – №11. – С. 19-26.
 5. Гузев, Ю.С. Совершенствование учебного процесса на основе использования интеллектуальных технологий [Текст] / Ю.С. Гузев, Л.И. Алешин // Библиотечное дело на пороге XXI в.: тез. докл. и сообщ. Межд. науч. конф., 15-16 апр. 1998 г. – М., 1998. – С. 143-147.
 6. Коноплев, Е. С. Информационные практики в современном обществе: социально-философский анализ: дис. канд. филос. наук. / Е.С. Коноплев. – М. : МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2007. – 168 с.
 7. Коноплев, Е. С. Место нелинейных информационных технологий в образовательной системе современного общества [Электрон. ресурс] / Е.С. Коноплев. – Режим доступа: <http://www.e-culture.ru/Articles/2006/Konoplev.pdf>
 8. Сляднева, Н. А. Человек эпохи информатизации – Homo informaticus [Текст] / Н.А. Сляднева. – М. : НТИ, 1999. – Сер. 1. – №3. – С. 9-13.
 9. Царева, Е. В. Нелинейные информационные технологии как фактор совершенствования преподавания библиографических дисциплин (на примере научно-технического комплекса): автореферат дис. канд. пед. наук / Е. В. Царева. – М., 1997. – 13 с.

Рассматриваются теоретико-методологические основы технологии объектно-документального анализа (Т-МОДА) как эффективного средства оптимизации интеллектуальной работы. Обосновывается возможность модификации технологии для осуществления информационного анализа документов предметной области. Приводится пример практического применения модификационного варианта Т-МОДА для принятия оптимального решения.

Ключевые слова: технология Т-МОДА, интеллектуальный фильтр, НОПС-формат, оптимизация мыслительного процесса, информационный анализ предметной области, принятие решения

The article considers theoretical and methodological foundations of the technology of object-documentary analysis (T-MODA) as an effective means of optimizing intellectual work. Substantiates the possibility of modifying the technology for the implementation of information document analysis of the subject area. An example of the practical application of the modifying T-FASHION to make the optimal decision.

Keywords: *technology T-MOD, smart filter, NOPS-format, optimization of the thinking process, information domain analysis, decision making*

УДК 006.72(47+57)

О.М. Тур

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ В СРСР (НА ПРИКЛАДІ КОНСТРУКТОРСЬКОЇ ТА ПРОЕКТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ)

Автором проаналізована діяльність органів стандартизації СРСР щодо унормування системи конструкторської та проектної документації.

Ключові слова: *конструкторська та проектна документація, стандартизація, органи стандартизації.*

Основи вітчизняної стандартизації були започатковані 14 вересня 1918 р. декретом про запровадження метричної системи мір [2]. Прийняття цього акту дозволило «закласти основу розвитку робіт зі стандартизації у сфері вимірювальної техніки та приладобудування» [1, 10].

28 вересня 1918 р. при Головній палаті мір і ваг, заснованій в 1893 році в Санкт-Петербурзі з ініціативи Д.І. Менделєєва, був створений Комітет еталонів та стандартів. Незабаром (1923 р.) розпочато випуск першого в країні періодичного видання зі стандартизації – Бюлетеня Комітету еталонів та стандартів. У 1923 р. при Наркоматі РСІ створене бюро стандартизації для підготовки пропозицій зі створення центрального органу зі стандартизації.

19 березня 1924 р. Головою ВРНГ СРСР Ф.Е. Держинським підписаний наказ про створення першого постійного центру зі стандартизації у промисловості – Бюро промислової стандартизації при Головному економічному управлінні ВРНГ СРСР. При Бюро